

Andrzej Gołembnik

Bergen (Norwegia)

Informator Archeologiczny : badania 17, 253

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

UZUPŁNIENIA 1982 r.

29298 /Norwegia/

Riksantikvaren Utgravningskontor
Vor Bergen
P.P. Proseemie Konserwacji Zabytków
Biuro Handlu Zagranicznego
w Warszawie

Badaniami kierował mgr Andrzej Golembiuk, finansował
koncern Ams Sande. Pierwszy sezon wykopaliskowy.
Zabudowa nabrzeża portowego XII - XVII w.

Na terenie położonej na południowym krańcu drewnianej zabudowy średniowiecznego Bryggen posesji "Finnegarden 3A", przeprowadzono ratownicze badania archeologiczne. Prace te związane były a projektem odbudowy spalzonego wiosną 1982 budynku.

Celem badań było rozpoznanie, zadokumentowanie i interpretacja układu stratygraficznego, wydzielenia i wydatowanie kolejnych etapów rozbudowy konstrukcji nabrzeża oraz określenie zasad jakimi kierowano się przy ich realizacji.

Otworzono trzy wykopy o łącznej powierzchni 90 m². Warstwy całkowite osiągnięto na poziomie 150 cm poniżej poziomu morza. Łagodnie pochylony w kierunku fiordu strop tych warstw stanowiły formacja piasko-żwirowa, będąca pierwotnie dnem płytkiej zatoki. Zalegające powyżej fazy niwelacyjno-budowlane, których w trakcie prac wyróżniono siedem, stanowią świadectwo wzniesienia się nabrzeża /XII-XIII w./ i zabudowy miejskiej /XIV-XVII/.

Pierwsza faza, której warstwy zalegają na stropie calca, związana jest z funkcjonowaniem konstrukcji nabrzeża, wzniesionych wzdłuż naturalnej linii brzegowej, tj. w nieco wyższej położonej partii Finnegarden. Zabudowa ta zniszczona została przez pożar, zapewne w 1170 roku.

Pozostałości drugiej fazy stanowiły trzy konstrukcje tzw. "bulwarków", drewnianych skrzyń wypełnionych kamieniami. Stanowiły one fundament pomostu regulującego linię nabrzeża portowego na całej długości Bryggen. Warstwy zarejestrowane wokół tych konstrukcji były świadectwem akcji niwelacyjnej stabilizującej nowe konstrukcje i formującej dno basenu portowego oraz użytkowania portu. Szybkie narastanie warstw, a więc wypływanie się portu, jest dowodem zaniedbania tej części miasta. Po pożarze, który miał miejsce z końcem I ćw. XIII w., teren ten objęty został wielką niwelacją /faza III/, w wyniku której nowe nabrzeże przesunięte zostało znacząco w kierunku głębszej części fiordu. W trakcie prac zarejestrowane zostały warstwy i konstrukcje utwierdzające teren pod nowoprojektowaną zabudową miejską. Kolejna akcja niwelacyjno-budowlana /faza IV/ podjęta została po pożarze, który strawił miasto w 1248 roku. Według nowej koncepcji, teren Finnegarden ponownie wypiętrzoneo, stabilizując nowe, wzniesione w konstrukcji wieńcowej, potężne fundamenty. Wypiętrzenie to związane było zapewne z kolejnym przesunięciem linii brzegowej i budową głębszego portu na całej długości Bryggen. Zabudowania tej fazy zniszczone zostały przez pożar w 1393 roku.

Kolejne fazy, V, VI, VII, są świadectwem kolejnych akcji budowlanych, w ramach których dwukrotnie jeszcze wypiętrzoneo teren i stabilizowano nowe konstrukcje nabrzeża portowego. Zły stan zachowania relikwów drewnianych konstrukcji, oraz znaczny stopień szumifikowania warstw utrudniał szczególnie przedśledzenie i analizę tych przedsięwzięć.

W trakcie badań uzyskano znaczną ilość materiału zabytkowego, którego podjęta została analiza służyła do datowania, skonfrontowanego następnie ze źródłami historycznymi. Ze znalezisk - ciekawych na uwagę zasługują inskrypcje runiczne, wyroby rogowe oraz półfabrykaty i odpady warsztatu rzeźniczego. Liczny materiał ceramiczny jest świadectwem kontaktów handlowych, głównie z ośrodkami wschodnioeuropejskimi.

Zrealizowano cel badań stało się podstawą dla rewizji dotychczasowych wykopalisk prowadzonych przez Riksantikvaren i opracowania wspólnie z mgr Sivi Wyrvoll topografii średniowiecznego Bergena.

Zabytki ruchome znajdują się w magazynach Bryggen Museum, nad opracowaną całością materiału złożoną do druku.

Badania na tym stanowisku zostały zakończono.